

Telprotocol juli-telling 2025

Update versie: 30 juni 2025

Afspraken voor deelname aan juli-telling

- We tellen in telteams van twee personen
- Elk team telt in principe in één telgebied (in overleg: meerdere telgebieden)
- Elk teamlid doet mee aan een instructiebijeenkomst vooraf en een korte evaluatie achteraf
- Elk team telt volgens onderstaand vastgesteld protocol
- Elk team registreert de juli-telling in Avimap
- Tijdens het tellen wordt de telroute vastgelegd in Avimap (zo kunnen we ieder jaar per telgebied dezelfde routes volgen, wat bijdraagt aan de betrouwbaarheid van de data)

Hoe is de juli-telling georganiseerd?

1. De juli-telling wordt ofwel door SOVON of door een FBE uitgevoerd in opdracht van de provincies.
2. De provincie is onderverdeeld in vastgelegde telgebieden van 800-1000 hectare. De telgebieden dekken de hele provincie af, incl. de grote wateren en het stedelijk gebied.
3. Grotere wateren (bijv. Waddenzee, Randmeren, Markermeer en IJsselmeer), zijn onderdeel van de te monitoren gronden omdat ze ook overdag (als de telling plaatsvindt) een belangrijk rustgebied vormen voor ganzen. De wateren worden vanaf het vaste land geteld met een kijker die >10 vergroot.
4. Ook het stedelijk gebied is onderdeel van de te monitoren gronden, waarbij geschikte habitats zoals parken en waterpartijen worden meegenomen in de juli-telling.
5. Afstemming vindt plaats tussen tellers van aaneengrenzende telgebieden.
6. De teller registreert de waargenomen ganzen per telgebied in Avimap. Indien er een regionale telcoördinator is, valideert diegene de tellingen per regio. De FBE valideert alles op haar beurt en rapporteert de resultaten aan de provincie.

Waar tellen?

7. Er wordt gewerkt met vaste telgebieden van doorgaans circa 1.000 hectare
8. Er wordt alleen binnen het eigen telgebied geteld. Bij groepen op de grens van een telgebied dient overleg plaats te vinden met de buurtellers (telefoon, whatsapp-groep, etc.).
9. Ieder telgebied wordt in z'n geheel (dus integrale gebiedstelling, Handboek Vogelinventarisatie 1985) doorkruist, zo dat alle hoeken met potentieel voorkomen (alle wateren, agrarisch gebied, stedelijke omgeving met parken en waterpartijen worden gecontroleerd op aanwezigheid van ganzen). Werk bij voorkeur met een vaste route die alle relevante gebiedsdelen langsgaat. Tijdens het tellen wordt de telroute vastgelegd in Avimap. Zo kunnen we ieder jaar per telgebied dezelfde routes volgen.

Wanneer tellen?

10. Verschillende uitwerkingen hebben laten zien dat de tweede helft van juli het beste moment is om de ganzenpopulaties in kaart te brengen, omdat (1) vogels goed zichtbaar zijn, want zij concentreren zich overdag vooral op het water/in waterrijke gebieden en (2) grote verplaatsingen nog niet hebben plaatsgevonden, zoals die eind juli en in augustus wel worden gezien, o.a. door voortschrijden van de graanoogst en beschikbaarheid stoppelvelden.
11. Voortbouwend op de bestaande reeks wordt de derde zaterdag van juli als beste telmoment aangehouden.
12. In overleg met de betreffende FBE kan worden afgeweken van het telmoment (ander moment van de dag, of de dag ervoor of erna). Hiervan is sprake wanneer er onvoorziene omstandigheden zijn (bijv. slecht weer op de zaterdag) die het telresultaat sterk negatief zullen beïnvloeden. Afhankelijk van de omstandigheden kan dit voor meerdere gebieden, provincies of zelfs landelijk gelden. De FBE heeft hierover de coördinatie.
13. Altijd wordt de actuele teldatum geregistreerd, ook als die wel op de derde zaterdag van juli valt.
14. Gebieden met veel uitwisseling worden gelijktijdig op dezelfde dag en op hetzelfde moment van de dag geteld, om dubbeltellingen te voorkomen (dit vergt coördinatie, afstemming met buur-tellers).
15. Er wordt overdag geteld, tussen 9:00 tot 16:00. Daarbij wordt aanbevolen om direct om 9:00 te starten met de telling. Dit is essentieel, omdat de ganzen zich dan op vaste pleisterplaatsen concentreren en daar langere tijd aanwezig zijn. Tellingen voor of na dit tijdstip zijn alleen mogelijk in stadsparken e.d., waar de aanwezige vogels niet het klassieke ritme erop nahouden (namelijk: foerageren in de vroege ochtend en namiddag/avond en overdag rusten). Tellen van stadsparken in de vroege ochtend kan zelfs voordelig zijn omdat er minder andere mensen rondlopen. Tellen in het buitengebied voor 9:00 uur zorgt voor een vergoot risico dat dezelfde groepen ganzen later op de ochtend door een buur-teller ergens anders worden geteld, omdat de ganzen in de tussentijd van voedselgebied naar rustplaats zijn gevlogen.

Hoe tellen?

16. Werk in teamverband met ten minste twee tellers en maak een taakverdeling (chauffeur, teller(s), notulist).
17. Voorkom verstoring tijdens de telling, dus bijv. jaag geen groepen op om ze beter te kunnen tellen.
18. Gebruik ten minste een verrekijker, indien mogelijk eentje met sterkere vergroting ($>10\times$) of een telescoop ($>20\times$), handig voor groepen op grotere afstand, zowel voor herkenning als goede telling.
19. Tel alleen de ganzen die werkelijk gedurende de telling in jouw telgebied aanwezig zijn; ganzen die voor de telling op een bepaalde locatie aanwezig waren worden niet opgeschreven als ze tijdens de telling niet zijn waargenomen.
20. Tellen van grote groepen vereist enige vaardigheden en oefening. Bij grote groepen is het raadzaam door meerdere tellers een telling te laten doen, of zelf meerdere keren een groep te tellen en dan het gemiddelde te nemen. Grote groepen worden niet per individu geteld, maar door een deel van de groep (bijv. 50 vogels) goed te tellen en vervolgens die eenheid af te passen op de rest van de groep. Er kan ook gebruik worden gemaakt van een handteller of een tel-app.

21. Alleen ganzen binnen de grenzen van het eigen telgebied worden geteld, ganzen buiten het telgebied worden niet genoteerd; die worden aan de buur-teller overgelaten.
22. Alleen ganzen op de grond worden geteld, plus de vogels die invallen tijdens moment van tellen, of wegvliegen (ganzen hoger dan 10 meter boven de grond dus niet meetellen; bij wegvliegen van grotere aantallen ganzen contact opnemen met buur-tellers om na te gaan of de ganzen elders worden geteld).
23. De volgende soorten worden geteld en zoveel mogelijk op naam gebracht:
toendrarietgans, kleine rietgans, kolgans, dwerggans, grauwe gans, verwilderde boerengans (soepgans), Indische gans, sneeuwganzen, grote Canadese gans, kleine Canadese gans, hybride grauwe gans x Canadese gans, brandgans, hybride brandgans x Canadese gans, rotgans, roodhalsgans*, nijlgans, casarca.
Een veel voorkomende hybride is die van grauwe gans x Canadese. Daarnaast lopen er vooral in Noord-Holland veel ganzen rond met hybride kenmerken van brandgans en Canadese gans, die soms ten onrechte als kleine Canadese gans of als brandgans worden gedetermineerd. Op www.juli-telling.nl vind je foto's en een beschrijving van alle soorten die we tellen.
24. Alle ganzen worden op locatie geregistreerd, ongeacht de groepsgrootte. Deze aanpak levert betere gegevens op (en is ook beter te valideren).
25. Indien de optiek het toelaat, maak onderscheid tussen volwassen ganzen en jongen. Doe dit alleen als je goed onderscheid kan maken. Voor de manier van tellen en herkenning van jongen is een speciale handleiding nog in de maak.
26. Als er geen ganzen worden gezien, maar het gebied wel is gecontroleerd, is dit belangrijke informatie (een nultelling). Registreer dit dan ook als zodanig, bijv. door grauwe gans als '0' te registreren. Dan is duidelijk dat er is geteld, maar niets is gezien; het is niet nodig alle soorten van een nul te voorzien.
27. Houd jaarlijks dezelfde werkwijze, hulpmiddelen en vervoermiddel aan, indien mogelijk.

Na afloop van de telling

28. Leg in Avimap vast wat de omstandigheden waren (bijv. slecht zicht of hevige regenval).
29. Sla de telling op. Hierna worden de gegevens zichtbaar bij de telcoördinator en/of de FBE.

Meer weten? Stel je vraag via tellingen@fbenoordholland.nl

Alvast hartelijk bedankt voor je deelname!